

Stockholms tingsrätt och Patent- och marknadsdomstolen

Till Justitiedepartementet

Yttrande över betänkandet Beslag och husrannsakan - ett regelverk för dagens behov (SOU 2017:100)

Stockholms tingsrätt har fått betänkandet Beslag och husrannsakan – ett regelverk för dagens behov på remiss och lämnar, med utgångspunkt i de intressen som tingsrätten har att bevaka, följande synpunkter.

Beslagsförbudsreglernas tillämplighet på annat än skriftliga handlingar

Stockholms tingsrätt tillstyrker förslagen om att beslagsförbudet ska omfatta både traditionella handlingar och upptagningar. Tingsrätten tillstyrker vidare de föreslagna följdändringarna i de immaterialrättsliga lagarnas bestämmelser om in-trängsundersökning.

Integritetsaspekter

Flera förslag som utredningen presenterar avser integritetskränkande tvångsmedel. Utredningsbetänkandet innehåller en ingående redovisning av de avvägningar som har gjorts mellan skyddet för den enskildes rättigheter och intresset av att bekämpa brott.

Enligt utredningens förslag ska s.k. undersökningar på distans vara tillåtna, dels genom s.k. utvidgad undersökning, dels genom s.k. undersökning via kommunikationsnät. Enligt förslaget ska den enskilde normalt sett inte ska ha närvarorätt under undersökningen. Därtill föreslås att det ska finnas möjlighet att fatta upprepade beslut om undersökning. Vid ett införande av förslaget i dessa delar riskerar undersökning på distans ligga nära gränsen för sådana hemliga tvångsmedel, t.ex. hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, som normalt endast får användas vid misstanke om viss allvarlig brottslighet och efter beslut av domstol. I betänkandet anges vidare att det kan förväntas bli vanligt att de brottsbekämpande myndigheterna har önskemål om att vidta undersökningar på distans, särskilt utvidgade undersökningar efter beslag (bet. s. 336).

Mot bakgrund av det ovanstående anser Stockholms tingsrätt att det kan finnas behov av att ytterligare belysa de integritetsaspekter som gör sig gällande och i en kommande författningskommentar tydliggöra hur gränsen mot de hemliga tvångsmedlen bör dras.

Proportionalitetsprincipen

Enligt förslaget ska proportionalitetsprincipen framgå i en inledande bestämmelse i 27 kap. respektive 28 kap. rättegångsbalken. Vid flertalet bedömningar ska skyddet för den enskildes intressen tillgodoses genom en tillämpning av proportionalitetsprincipen. Utredningsbetänkandet innehåller flera exempel på omständigheter som kan vara av vikt vid proportionalitetsbedömningar. Sådana hänvisningar återfinns bl.a. gällande rätten att närvara vid undersökningar av innehållet i elektroniska informationsbärare som sker under en husrannsakan (bet. s. 261), i förhållande till beslag som enligt nuvarande reglering träffas av närståendebekräftat (bet. s. 473) och vad gäller skydd för s.k. sidoinformation (bet. s. 487). I betänkandet anges vidare att vad som närmare bör gälla för proportionalitetsbedömningen i olika situationer får utvecklas i rättstillämpningen (bet. s. 491). I den föreslagna lagkommentaren till proportionalitetsbestämmelsen i 27 kap. respektive 28 kap. rättegångsbalken anges inga närmare riktlinjer för bestämmelsernas tillämpning.

Med hänsyn till att den enskildes intressen i ett flertal situationer ska tillgodoses genom proportionalitetsavvägningar och då betänkandets allmänna del innehåller flertalet exempel på omständigheter som kan vara av vikt vid bedömningen anser Stockholms tingsrätt att en kommande författningskommentar bör ges ett utförligare innehåll i detta avseende.

Domstolsprövning avseende kopiering

Utredningen föreslår att kopiering införs som ett nytt tvångsmedel. Enligt förslaget ska rättens möjligheter att besluta om kopiering motsvara möjligheten att besluta om beslag. Vid prövningen av en fråga om beslag ska rätten därutöver kunna besluta om att beslaget ska ersättas med kopiering. Stockholms tingsrätt tillstyrker förslaget i dessa delar.

Enligt förslaget får den som drabbats av kopiering under vissa förutsättningar begära rättens prövning av om kopian ska förvaras eller helt eller delvis förstöras. Bestämmelserna i 19 kap. rättegångsbalken föreslås gälla för rättens prövning. Vidare föreslås prövningen kunna omfatta frågor om såväl beslags- och kopieringsförbud som om kopian skäligen kan antas ha betydelse för utredningen samt om det är proportionerligt att förvara den. Stockholms tingsrätt har ingen erinran mot förslagen i dessa delar.

Särskilda regler för genomsökning av beslag och kopiering

I utredningsbetänkandet föreslås att den enskilde i vissa fall ska ha en rätt till närvaro vid genomsökningen av innehållet i en informationsbärare motsvarande den närvarorätt som finns vid en genomsökning under en husrannsakan (bet. s. 494 f.). Förslaget tar framförallt sikte på information som omfattas av beslagsförbudet. Stockholms tingsrätt instämmer i att det finns ett behov av att tydliggöra att

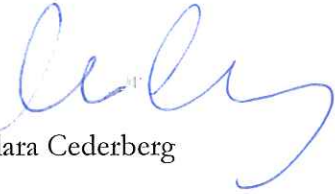
regler som är till för att skydda den enskildes rättigheter ska gälla vid även själva
genomsökningen av informationsbärare vid beslag och kopiering.

Yttrandet har beslutats av rådmännen Joakim Munter och Daniel Severinsson
samt tingsfiskalen Clara Cederberg, referent

Joakim Munter

Clara Cederberg